

Verhuizing Dagopvang

EFFECTMETING OMWONENDEN KROMHOUT & CLIENTEN

Inhoud

1. Conclusies en aanbevelingen
2. Leefbaarheid
3. Overlast
4. Veiligheid
5. Beheermaatregelen
6. Cliënten dagopvang

In december 2018 is de Dordtse dagopvang van het Leger des Heils verhuisd van de Dubbeldamseweg Noord naar het Kromhout. Ten tijde van de verhuizing heeft de Dordtse gemeenteraad gevraagd om een onderzoek naar de effecten van de verhuizing op de omwonenden. Het Onderzoekcentrum Drechtsteden heeft deze effectmeting uitgevoerd door een vragenlijst uit te zetten onder bijna 500 omwonenden van de dagopvang. Tevens hebben we de cliënten van de dagopvang bevroegd over de vorige en huidige locatie. U leest in deze rapportage of en in welke mate de ervaren leefbaarheid, overlast en veiligheid van omwonenden wordt beïnvloed door de komst van de dagopvang.

In december 2018 sloot de dagopvang van het Leger des Heils op de Dubbeldamseweg Noord de deuren en verhuisde hemelsbreed 800 meter naar het Kromhout. Aan het Kromhout was al de nachtopvang van het Leger des Heils gehuisvest en de gedachte was dat het beter zou zijn als de dag- en nachtopvang bij elkaar zouden zijn. Aangezien beide voorzieningen voor een belangrijk deel door dezelfde doelgroep wordt gebruikt, zouden cliënten zich niet meer tussen beide opvanglocaties heen en weer hoeven te verplaatsen. Oftewel, makkelijker voor de cliënten en minder overlast voor de buurt. Na het communiceren van het besluit om de dagopvang te verplaatsen, ontstond onrust in de buurt en omwonenden richtten het Actiecomité Kromhout Kasperspad op. In reactie op de zorgen van bewoners zijn diverse beheermaatregelen genomen, waaronder het plaatsen van mobiele camera's. De Dordtse gemeenteraad heeft gevraagd om een onderzoek naar het effect van de verhuizing op de omwonenden van Kromhout/Kasperspad.

1 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de afgenomen enquêtes onder omwonenden en cliënten, gesprekken met omwonenden en betrokken organisaties en analyse van de politiemeldingen trekken we de volgende conclusies:

- De **leefsituatie** van de buurt ligt duidelijk **lager** dan de rest van de Binnenstad of Dordrecht als geheel. Dit komt op meerdere manieren in dit onderzoek naar voren. Gevraagd naar het prettig wonen in de buurt, oordelen omwonenden van de dagopvang negatiever. Ook melden ze meer vormen van overlast en ervaren hier ook vaker zelf overlast van. Hiermee samenhangend: omwonenden voelen zich duidelijk vaker onveilig.
- Zowel direct omwonenden van de dagopvang als de mensen die er wat verder vanaf wonen denken er hetzelfde over. Dit duidt erop dat de overlast **niet uitsluitend wordt veroorzaakt door de verhuizing van de dagopvang**. Buurtbewoners en betrokken organisaties zijn hier ook duidelijk over tijdens de groepsgesprekken: de lage leefbaarheid, de overlast en het gevoel van onveiligheid komen zeker niet alleen door de verhuizing van de dagopvang. De buurt scoort al jaren slecht en de komst van de dagopvang heeft daar niet zoveel in veranderd. Het is de druppel geweest. Door de inzet van camera's **verschuift de overlast door het gebied**.
- Ook het aantal **overlastmeldingen** bij de politie ligt al jarenlang hoog in deze buurt. Opvallend is dat het aantal meldingen nog hoger was voordat de dagopvang er kwam. Daarvoor genoemde redenen zijn: meldingsmoeheid en preventief optreden door Handhaving bij het zien van camerabeelden.
- Twee veelgenoemde **beheermaatregelen** zijn strengere controles en spreiding van de opvang. De helft van de bewoners noemt in de enquête de eerste optie: **meer toezicht, strengere handhaving en meer camera's**, vooral ook op de meer verborgen plekken (speeltuintje, brandgangen, donkere hoekjes). Betrokken organisaties geven aan meer te zien in een **spreiding van voorzieningen** over de rest van de stad. Om de leefsituatie in de buurt weer op orde te krijgen is het volgens de bewoners in het

Voorzieningen Kromhout/Kasperspad

In het gebied Kromhout/Kasperspad bevindt zich een aantal voorzieningen (casino's, coffeeshop, Yulius, Leger des Heils, supermarkt en dagopvang). Naast de nachtopvang en het beschermd wonen voor dak- en thuislozen van het Leger des Heils, is dat tegenwoordig dus ook de dagopvang.

groepsgesprek onvoldoende om alleen de dagopvang te verplaatsen. Er dient ook te worden geïnvesteerd in de buurt.

- Cliënten van de dagopvang zijn tevreden over de combinatie van de dag- en nachtopvang op dezelfde locatie en ze zijn iets vaker tevreden over de nieuwe locatie dan over de oude. Gezien de toename van het aantal cliënten alsmede de toegenomen complexiteit van hun zorgvraag, is dit een positieve ontwikkeling.

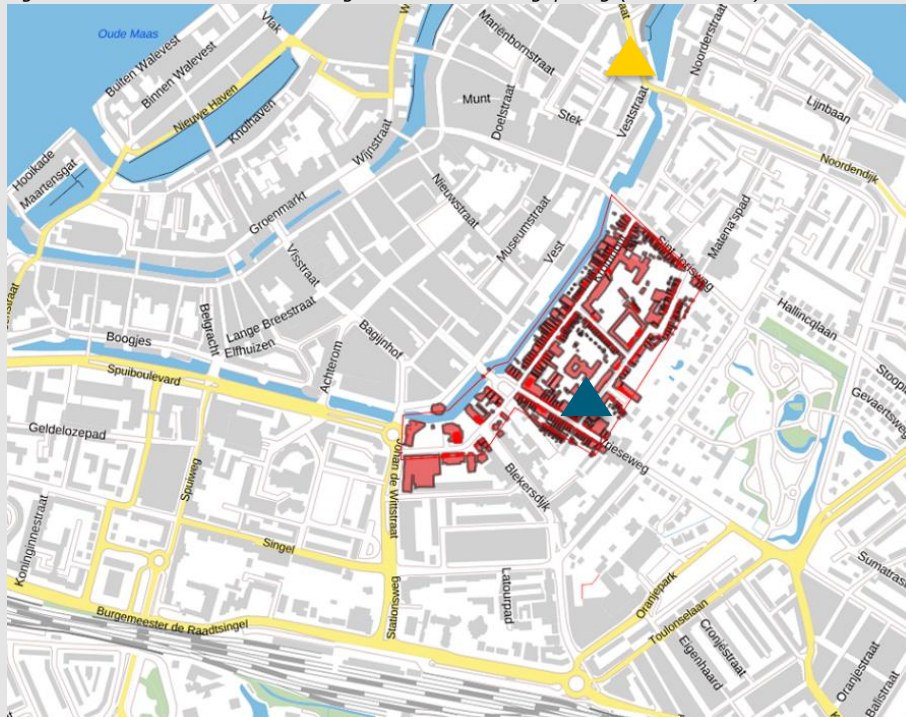
Onderzoeksverantwoording

In dit onderzoek gaat de meeste aandacht uit naar de beleving onder de omwonenden van de dagopvang. Daarnaast namen we een aparte vragenlijst af bij de cliënten van de dagopvang. Ook analyseerden we de meldingen bij politie en gemeente.

Omwonenden Kromhout en omgeving

We benaderden tussen medio september en oktober 2019 in de straten rondom de dagopvang alle huishoudens met de vraag om de enquête in te vullen. Van de in totaal 480 benaderde huishoudens, vulden 201 de vragenlijst in (respons 42%). We hebben de uitkomsten gewogen naar leeftijd en geslacht, zodat ze een betrouwbaar beeld geven van wat er leeft in de buurt.

Figuur 1: Kaart met het onderzoeksgebied en locatie dagopvang (oud en nieuw)

Toelichting: oude (blauwe driehoek) en nieuwe (gele driehoek) locatie dagopvang

Om een beeld te krijgen of de uitkomsten voor het Kromhout en omgeving positief of negatief zijn, vergelijken we ze waar mogelijk met de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor zoals die in 2017 voor het laatst in Dordrecht is uitgevoerd. Ook gingen we met omwonenden en organisaties in gesprek over de uitkomsten. Achter de quotes die we hierover hebben opgenomen in de rapportage, noteren we [bewoners] als het afkomstig is van omwonenden, Actiecomité Kromhout/Kasperspad, Beheergroep of Cliëntenraad Leger des Heils. De groep Leger des Heils, Buurtwerk, Politie, Handhaving en Trivire duiden we aan met [organisaties].

Cliënten dagopvang

De dagopvang op het Kromhout biedt plaats aan circa 50 mensen. Twee OCD-enquêteurs zijn begin oktober twee dagedelen in de dagopvanglocatie geweest en alle aanwezige cliënten gevraagd om de specifiek voor hen ontworpen vragenlijst in te vullen. In totaal 29 cliënten vulden die vragenlijst in.

Straatnamen & respons

We benaderden bewoners van (een deel van) de volgende straten: Blikersdijk, Cornelis de Wittstraat, Herman Josinahof, Kasperspad, Kromhout, Sint Jorisbrug, Sint Jorisweg, Vrieseplein, Vriesepoortshof, Vrieseweg, Warmoezierspad en Wilhelminastichting.

Van de straten waar we meer dan vijf adressen benaderden, zien we de laagste respons op de Vrieseweg (29%) en Kasperspad (30%). De hoogste respons komt van het Kromhout (53%), Herman Josinahof (52%) en Wilhelminastichting (49%).

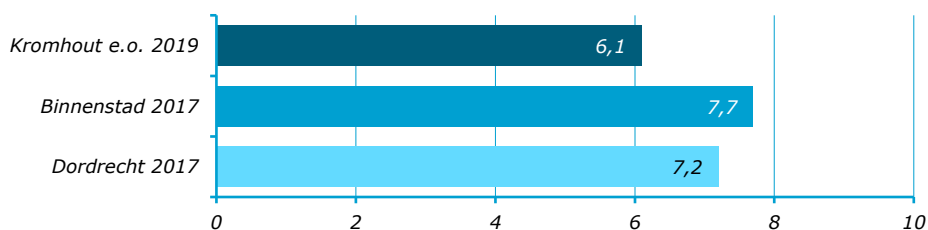
2 Leefbaarheid

Binnen het thema 'leefbaarheid' stelden we in de enquête drie vragen: over het prettig wonen in de buurt, het rapportcijfer daarvoor en de ontwikkeling van de leefbaarheid in de afgelopen 12 maanden.

Rapportcijfer

In figuur 1 zetten we de drie gebieden Kromhout e.o., Binnenstad en Dordrecht totaal tegen elkaar af. We zien duidelijk dat de bewoners van Kromhout e.o. een lager rapportcijfer geven voor het prettig wonen in de buurt dan elders.

Figuur 1 Rapportcijfer voor het prettig wonen in de buurt

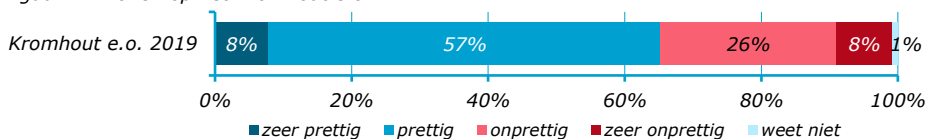
Groepsgesprek over de fysieke omgeving van de buurt

Neem het kinderspeelplaatsje. Ik heb daar al meerdere keren de gekste dingen zien gebeuren en rommel opgeruimd, waar je als ouders de kinderen liever niet laat spelen.... Het gebeurt op het kinderpleintje, het kinderpleintje achter het oude arbeidsbureau, bij de oude glashandel, naast het leegstaande casino, braakliggende terreinen, donkere hoekjes... er zijn teveel kale plekken zonder toezicht... [bewoners]

Prettig wonen in de buurt

Figuur 2 toont het aandeel respondenten dat prettig woont in de buurt. We zien dan dat 8% van de respondenten oordeelt zeer onprettig in deze buurt te wonen en 26% onprettig. Bij elkaar opgeteld betekent dit dat één op de drie bewoners van mening is dat het er niet prettig wonen is. Als we ter referentie kijken naar onderzoeken in de Lijnbaan/Vogelbuurt (2017) en op de Staart (2019), dan zien we dat 15% tot 20% daar (zeer) onprettig woont.

Figuur 2 Wonen op het Kromhout e.o.

Toelichting: geen gegevens bekend voor Dordrecht of de Binnenstad

Groepsgesprek over leefbaarheid in de buurt

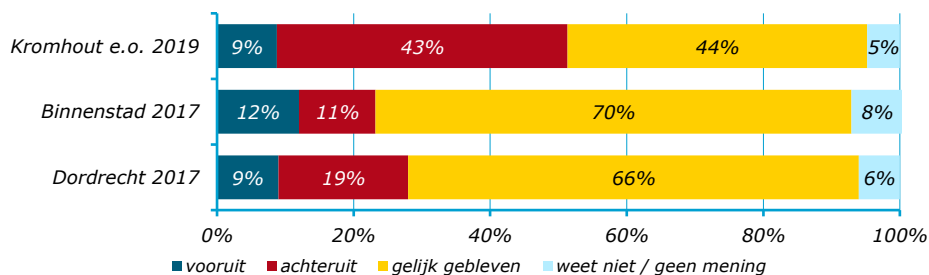
Er zijn in de jaren negentig veel bewoners vanuit Crabbehof en Wielwijk naar ons toegekomen, dat was de eerste dip... Ik heb geen problemen met mijn burens... maar het zijn mensen die niet voor de tuintjes zorgen, ze gaan niet echt met elkaar om. Ja, een groepje Turken met een groepje Turken, Marokkanen met Marokkanen... Het versplinterd... [Een ander vult aan] Het zijn allemaal 'overlevers', zoals wij dat noemen, die niet bewust ergens voor gekozen hebben... als je moet zien te overleven, ben je veel teveel op jezelf gericht om nog betrokken te zijn bij de buurt. [bewoners]

Ontwikkeling leefbaarheid

De laatste enquêtevraag die we over leefbaarheid stelden was: hoe heeft de leefbaarheid in het afgelopen jaar zich ontwikkeld? Figuur 3 toont dat volgens bijna de helft van de bewoners van het Kromhout e.o. de leefbaarheid in het afgelopen jaar achteruit is gegaan. Daar staat tegenover dat één op de tien bewoners een vooruitgang ziet, wat leidt tot een

saldo van -34%. In Dordrecht als totaal is dat saldo -10% en in de Binnenstad nagenoeg gelijk.

Figuur 3 Ontwikkeling leefbaarheid in het afgelopen jaar

Groepsgesprek over relatie 'leefbaarheid – dagopvang'

... het is een overload. De overlast was er al wel, maar het is nu echt een complete overval. Je veegt het allemaal op één hoop... Het argument dat richting de buurt is gebruikt, is: het gaat niet tot extra overlast leiden, want ze slapen hier, ze zijn er overdag niet... Maar het zijn geen gevangenen. Als ik er zou wonen, dan zou ik ook heel blij zijn als ik af en toe even een rondje door de buurt kon lopen. Sterker nog, doordat alles nu op één plek is, zijn ze hun normale loopje kwijt en gaan ze die juist zoeken. In het ontwerp van de oplossing zit een enorme denkfout. [bewoners]

Het gaat niet alleen om de cliënten van het Leger des Heils, er speelt meer dan dat... Er zijn heel veel verslaafden aan alcohol of drugs. Ze mogen binnen niet gebruiken, dus dat moet buiten in de buurt gebeuren. Ze halen hun alcohol bij supermarkt Dirk... Het barst er van de dealers... [bewoners]

3 Overlast

Bij het vragen naar ervaren overlast hanteert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) al een aantal jaren de methode om eerst te vragen óf een vorm van overlast voorkomt in de buurt en vervolgens in welke mate men er zelf last van ervaart. We passen die methode ook toe in onze vragenlijsten, waardoor de uitkomsten goed te vergelijken zijn met CBS onderzoeken.

Zelf ervaren overlast

In tabel 1 zien we duidelijk dat de bewoners van het Kromhout e.o. zowel aangeven dat diverse vormen van overlast vaker voorkomen als dat ze er vaker zelf overlast van ervaren. Zo geeft de helft aan zelf veel overlast te hebben van de rommel op straat en één op de drie van dronken mensen op straat en drugsgebruik en -handel. Ook geven vier op de tien bewoners aan zelf veel overlast te hebben van verwarde mensen, zwervers en daklozen. Naast deze veel genoemde vormen van overlast, noemen respondenten elders in de vragenlijst ook het rochelen, kuchen en spuwen onder bijvoorbeeld het slaapkamerraam.

Groepsgesprek over hoogste prioriteit bij aanpakken overlast

Verwarde mensen, drugshandel, niet lastiggevallen worden op straat... Ik ga altijd de straat op en denk, opletten... Mensen, vooral de oudere mensen, zijn echt bang voor de verwarde personen... De mensen die op straat lopen, hebben allemaal een mes, dat noemen ze 'gereedschap'. Een verward persoon met een mes op straat, ik vind het levensgevaarlijk. [bewoners]

Direct omwonenden

Voor dit onderzoek benaderden we 480 adressen. Als we kijken naar de direct omwonenden van de dagopvang (bewoners op het Kromhout en de Warmoezierspad, 43 ingevulde vragenlijsten), zien we dat zij op de meeste aspecten in dezelfde mate overlast ervaren als de overige buurtbewoners. Ze zien wel wat vaker overlast door buurtbewoners (59%), rondhangende jongeren op straat (78%), dronken mensen op straat (87%) en drugsgebruik of drugshandel (88%). De mate waarin ze er zelf overlast van ondervinden wijkt daarentegen niet af van de andere buurtbewoners.

Tabel 1 Type overlast komt voor in de buurt (%) en zelf ervaren overlast (% veel)

	Kromhout eo 2019		Binnenstad 2017		Dordt 2017	
	komt voor	veel overlast	komt voor	veel overlast	komt voor	veel overlast
rommel op straat	92	51	74	12	65	12
bekladding van muren/gebouwen	41/41	8	49	5	28	3
vernietiging straatmeubilair	19	4	25	3	33	4
sociale overlast van						
buurtbewoners	45	21	33	1	33	6
rondhangende groepen jongeren	69	27	46	9	39	7
dronken mensen op straat	77	33	66	12	28	5
mensen op straat lastig gevallen	45	18	26	4	15	3
drugsgebruik of drugshandel	75	35	51	14	27	5
andere buurtproblemen						
beschadiging aan auto/diefstal vanaf auto	26	6	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
verwarde mensen, zwervers, daklozen	78	40	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
brandstichting	2	1	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.

Gekleurde score (**18/24**): Kromhout scoort beter/slechter dan het gemiddelde Dordrecht.

Onderstreepte score (**18/24**): Kromhout scoort beter/slechter dan Binnenstad

Toelichting: zelf veel overlast gepercenteerd over alle respondenten, n.b. = geen gegevens beschikbaar.

Bekladding muren/gebouwen

Op het Kromhout e.o. komt bekladding van muren en gebouwen meer voor dan in Dordrecht, maar minder dan in de Binnenstad. Daarom is de score twee keer vermeld in tabel 1: één keer blauw onderstreept (beter dan Binnenstad) en één keer rood (slechter dan Dordrecht)

Veel sociale overlast

Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer overlast wordt ervaren. Optelling van het antwoord "ervaart veel overlast" op de vragen:

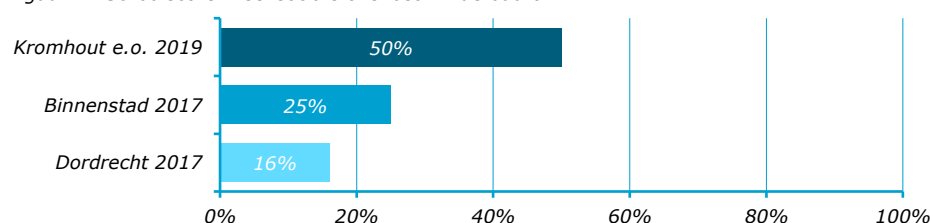
- dronken mensen op straat.
 - drugsgebruik of drugshandel.
- mensen in de buurt worden op straat lastig gevallen.
- overlast door rondhangende jongeren.
 - overlast door buurtbewoners.

De percentages in figuur 3&4 zijn gebaseerd op dezelfde vraag in de enquête, maar de gepresenteerde cijfers verschillen. Dit komt doordat in figuur 4 elke respondent maar één keer meetelt, ongeacht of deze persoon veel overlast ervaart van maar één of van alle vijf vormen van overlast.

Schaalscore veel sociale overlast

De schaalscore "veel sociale overlast" geeft het aandeel mensen weer dat zelf veel overlast ervaart van buurtbewoners, rondhangende jongeren, dronken mensen op straat, mensen die op straat worden lastig gevallen en drugshandel en -gebruik. De helft van de bewoners ervaart zelf veel last heeft van minimaal één van deze vijf vormen van overlast. Daarmee ligt dit aandeel twee keer zo hoog als in de Binnenstad en drie keer zo hoog als in Dordrecht.

Figuur 4 Schaalscore "veel sociale overlast" in de buurt

Groepsgesprek over de relatie 'overlast – dagopvang'

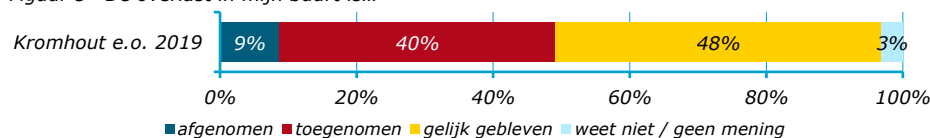
Als we dit een jaar geleden hadden gevraagd? Dan waren de uitkomsten hetzelfde geweest, dit probleem is er al jaren lang. Dit is de druppel. En nu is er nog een schepje bovenop gekomen en denkt iedereen: 'Nu wordt het toch te gek'... Ook door de hoop die jarenlang gegeven is dat het minder zou worden. [bewoners]

Het bezoek aan de supermarkt vanaf de opvang was naar de Dubbeldamseweg Noord of naar de Spar op de Blekersdijk of de Aldi, dus het verspreidingsgebied was veel groter... [waarop een andere buurtbewoner aanvult] dus dat impliceert dat de overlast nu veel meer geconcentreerd is. [bewoners]

Ontwikkeling overlast

Figuur 5 toont de ontwikkeling van de ervaren overlast in de afgelopen 12 maanden. Vier op de tien omwonenden geeft aan dat de overlast is toegenomen. Daarmee is deze groep vier keer zo groot als het de groep mensen die vindt dat de overlast is afgenomen.

Figuur 5 De overlast in mijn buurt is...

Toelichting: geen gegevens van Dordrecht of de Binnenstad

Gedetailleerdheid politiemeldingen

De politiemeldingen die we hebben geanalyseerd gaan tot op straatniveau. Voor de meeste straten in het onderzoeksgebied is dat geen probleem, maar wel voor de straat Kromhout. Die loopt namelijk door aan de noordzijde van de Sint Jorisstraat. In de analyse van de politiecijfers hebben we daarom de hele straat Kromhout meegenomen.

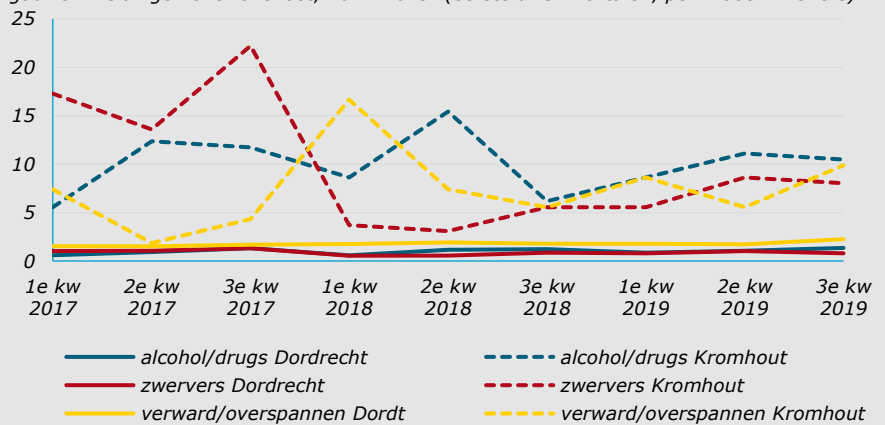
Als we kijken naar de meldingen die komen uit het gebied ten noorden van de Sint Jorissweg (tot Singel, onderkant Noordendijk), ligt het aantal meldingen per 1.000 inwoners in dit gebied dicht bij het cijfer van Dordrecht dan bij het Kromhout. Verder zien we binnen dit gebied een toename van het aantal meldingen van overlast van alcohol en drugs. In de eerste drie kwartalen van 2019 waren er 14 meldingen per 1.000 inwoners, tegenover 4 en 9 in 2017 en 2018.

Meldingen van overlast bij politie

We hebben in de politieregistraties van de eerste drie kwartalen van de jaren 2017-2019 geanalyseerd hoe vaak er een melding is gedaan van drie vormen van overlast. Om het aantal meldingen te vergelijken met het cijfer van Dordrecht, geven we het weer per 1.000 inwoners. Onderstaande figuur 6 laat zien dat het aantal meldingen van alcohol & drugs, zwervers en verwarde personen in het Kromhout e.o. al jaren duidelijk boven het niveau van Dordt als geheel ligt. Binnen het gebied Kromhout e.o. zien we verder dat het aantal meldingen van overlast van zwervers begin 2018 duidelijk is afgenomen en daarna weer langzaam toeneemt. Voor Dordrecht als geheel bleef het aandeel meldingen door de tijd min of meer gelijk.

Als we kijken naar het moment van de verhuizing van de dagopvang van het Leger des Heils naar het Kromhout eind 2018, dan zien we geen grote verandering in het aantal overlastmeldingen. Op de Dubbeldamseweg Noord zien we wel een afname van het aantal overlastmeldingen. Zo daalde het aantal meldingen van alcohol en drugs van zo'n 16 per kwartaal in 2017 naar 0 nu. Overlast van zwervers daalde van 33 naar 4 en overlast van verwarde of overspannen personen van 20 naar 6.

Figuur 6 Meldingen over overlast, 2017-2019 (eerste drie kwartalen, per 1.000 inwoners)

Bron: Politiemeldingen, politie Zuid-Holland Zuid.

Groepsgesprek over verloop van aantal meldingen

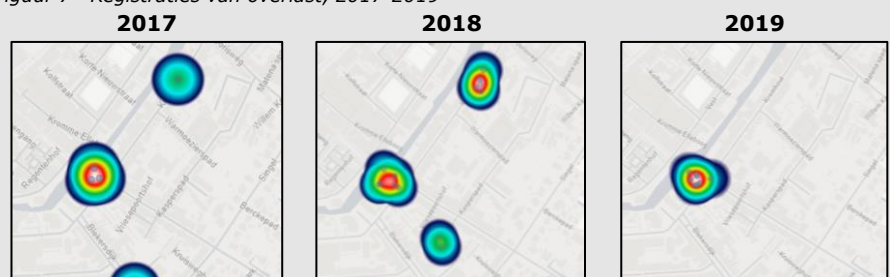
Je gaat niks meer melden, er treedt meldingsmoeheid op. Ik ben gestopt met melden omdat het geen zin heeft. En dat zal voor meer gelden... Bij ons in het appartement wordt er meer gemeld via rechtstreekse kanalen dan bij de politie... Kortere lijntjes zijn altijd handiger... [bewoners]

Vanuit handhaving hebben we gemerkt dat het aantal meldingen vanaf het Kromhout en Vrieseplein drastisch is afgenomen. Dat heeft puur te maken met de camera's. We kijken zeven dagen en komen in actie als we iets zien. Daardoor krijgen mensen soms al niet meer de kans om iets te melden. [organisaties]

Boa registratie systeem

De afdeling Handhaving van de gemeente Dordrecht registreerde in de periode 2017-2019 in totaal 23 overlastmeldingen in REDORA. Figuur 7 laat zien waar die registraties waren. Vóór de verhuizing van de dagopvang waren er meer meldingen rondom de huidige dagopvang dan na de verhuizing. Dit sluit aan bij zowel de bevindingen in figuur 6 als bij het beeld dat er leeft bij team Handhaving Dordrecht: "Na de verhuizing van de dagopvang is het in ieder geval niet erger geworden."

Figuur 7 Registraties van overlast, 2017-2019

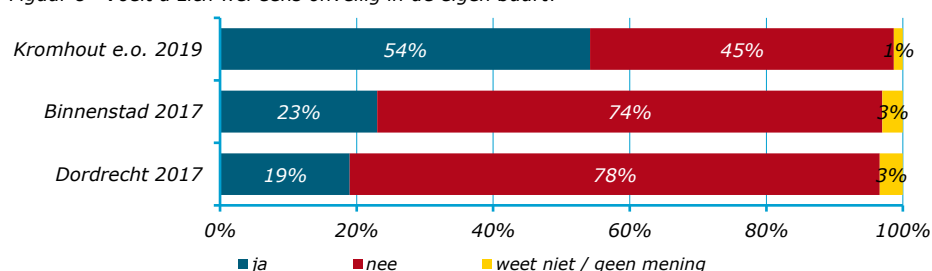
4 Veiligheid

In het vragenblok veiligheid gingen we in op de vraag of men zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt, hoe vaak en hoe de veiligheid zich het afgelopen jaar heeft ontwikkeld.

Wel eens onveilig in de eigen buurt

Ruim de helft van de mensen voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt (figuur 8). Daarmee is de groep die zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt duidelijk groter dan in de Binnenstad of Dordrecht als geheel. Er zijn op het Kromhout e.o. meer mensen die zich wel eens onveilig voelen dan niet.

Figuur 8 Voelt u zich wel eens onveilig in de eigen buurt?

Hoe vaak onveilig

Tabel 2 laat zien dat de mensen op het Kromhout e.o. zich vooral vaker "soms" onveilig voelen. Ongeveer twee derde van de mensen die zich wel eens onveilig voelt, geeft die frequentie op. Ook zijn er iets meer mensen die aangeven zich "vaak" onveilig te voelen (9%).

Tabel 2 Mate waarin men zich onveilig voelt in de eigen buurt (%)

	vaak	soms	zelden	weet niet/geen mening
Kromhout e.o. 2019	9	36	9	0
Binnenstad 2017	0	12	11	1
Dordrecht 2017	3	10	5	1

De mensen die zich wel eens onveilig voelen, geven zo goed als allemaal aan dat dit komt door het rondhangen van verwarde personen en daklozen, de aanwezigheid van drugsdealers, het gebruik van alcohol, het dealen in en gebruik van drugs en het gedrag van deze personen (schreeuwen, intimideren, behoeften doen op straat, slapen voor de deur). Mensen voelen zich vooral 's avonds onveilig, maar ook wel overdag. En ze maken zich zorgen om de veiligheid van hun kinderen. Deels, maar zeker niet door iedereen, wordt het verbonden aan de komst van de dagopvang. Ook de aanwezigheid van hangjongeren en andere voorzieningen in de buurt. Zo schrijft een bewoner in de enquête:

Verwarde types. Hangplekken op straat, op het Vrieseplein/rondom Dirk supermarkt met onzure types, die blijkbaar niets anders te doen hebben en vaak onder invloed zijn. Nageroepen, nagefloten worden. Uitgescholden worden zonder reden. Het is niet dat ik mij 's avonds onveilig voel, dit is ook overdag het geval. Het zijn niet alleen mensen van Leger des Heils en Yulius, ik denk juist dat mensen naar deze plek komen om te dealen... Omdat ze hier niet opvallen of omdat ze hier een klantenkring hebben opgebouwd.

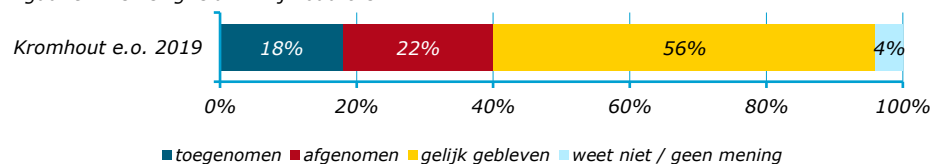
Groepsgesprek over mogelijke escalatie

Als er heel veel onvrede is in de buurt, dan worden mensen onverdraagzamer en gaan ze zelf op die mensen af. Dan ga je soms net een stapje verder dan dat zij willen en dan denk ik dat het escaleert. Ik heb het gevoel dat de mensen dat tot nu toe redelijk in de hand houden. [bewoners]

Ontwikkeling veiligheid

Op de vraag of de veiligheid in de buurt het afgelopen jaar is veranderd, geven ongeveer evenveel mensen aan dat de veiligheid is toegenomen (18%) als afgenomen (22%).

Figuur 9 De veiligheid in mijn buurt is...

Toelichting: geen gegevens bekend voor Dordrecht

Groepsgesprek over relatie 'veiligheid – dagopvang'

Sinds de verhuizing is geweest, is bij ons de poort dicht – met uitzondering van de entree van de 24-uurs opvang voor de herstart – is er bij ons [aan het Kasperspad] minder toeloop van mensen. [bewoners]

[Maar ook] Er zijn zoveel verschillende groepen bij het Leger des Heils. Asielzoekers, Antilianen, verstandelijk gehandicapten, jongeren uit de jeugdzorg... De problemen nemen toe, doordat ze elkaar aansteken... Ik weet niet of het door de dagopvang komt, maar ik constateer alleen dat de groep nu veel diverser is en dat ik nu veel meer gezichten zie... En mentaal veel instabieler en explosiever zijn... Dat maakt veel uit voor je veiligheidsgevoel... Het opleidingsniveau van de medewerkers bij het Leger des Heils is hooguit MBO, terwijl de problematiek van de cliënten toeneemt. De groep is diverser en complexer geworden en dat vraagt om een andere aanpak. [bewoners]

Ik denk dat jullie van 80% van de mensen geen last hebben. De overlast komt van een klein groepje, die niks willen... [organisaties]

95% van mijn medewerkers zijn SPW niveau 4, en ook een aantal hbo-ers... We merken ook dat de complexiteit is toegenomen, dat is herkenbaar vanuit het hele land, wat het gevolg is van decentralisatie, langer thuis wonen, afname aantal bedden... [wat door iemand anders wordt aangevuld met] Je komt in de opvang als je geen keuze meer hebt. En een deel van de doelgroep is daarin onbereikbaar. We hebben de samenwerking met andere ketenpartners echt nodig. Het Leger des Heils kan het niet alleen... [organisaties]

Het doen van meldingen

Ruim de helft van de respondenten geeft aan in de afgelopen 12 maanden iets te hebben gezien of meegemaakt waarvan ze melding wilden maken bij de gemeente, politie, Leger des Heils of een andere instantie. Zo'n drie kwart van hen wist waar ze de melding kon doen. Het vaakst wordt de melding gedaan bij de politie (74%), gevolgd door het Leger des Heils (34%) en de gemeente (16%).

Tevredenheid over afhandeling

Over het geheel genomen is iets meer dan een derde van de mensen die een melding deed tevreden over de afhandeling ervan. Zij zijn tevreden als de er snel wordt gereageerd door de instanties. Ze noemen daarbij geregeld het snelle en adequate optreden van de politie en een paar keer die van de wijkagent. Dat ze geen terugkoppeling krijgen, vinden ze niet erg. Als de overlast maar is opgelost.

Maar ook een derde van de omwonenden is ontevreden, omdat ze zich niet serieus genomen voelen, het lang duurt alvorens de politie er is (en de overlastgevers alweer weg zijn) of er helemaal niets gebeurt. Zo schrijft een respondent:

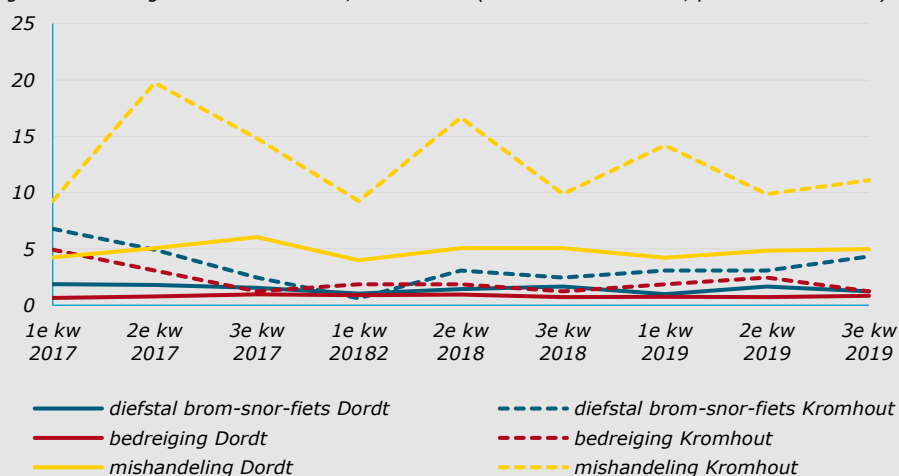
"Een groepje dronken mensen was woedend op een onbekend persoon, die ze heel graag in elkaar wilden slaan. Dit wilden ze doen om half 3 in de nacht en om de een of andere reden dachten ze dat deze persoon in mijn woning woonde. Voor een half uur lang liepen ze te bonzen op mijn ramen en deur en te schreeuwen dat we naar buiten moesten komen. Ze gedroegen zich heel agressief. Hiervan hebben we een melding gemaakt bij de politie, waarbij de telefoniste het niet echt zag als iets ernstigs en verder ook niks heeft gedaan."

Verder zijn er enkele meldingen dat organisaties (Yulius, Leger des Heils) niet adequaat op de melding reageerden en/of geen terugkoppeling gaven. En enkelen schrijven dat het doorgegeven nummer 14078 niet is ingericht om meldingen te behandelen.

Criminaliteitsmeldingen

We hebben de criminaliteitsmeldingen bij de politie geanalyseerd. We zien dan het Kromhout e.o. eruit springen op het aantal mishandelingen. Dat ligt in deze buurt minimaal op het dubbele vergeleken met Dordrecht als geheel. Het aantal meldingen van bedreiging en diefstal van snor-, brom- of gewone fietsen ligt op het Dordtse cijfer of iets daarboven. Gezien het verloop van het aantal meldingen sinds het begin van 2017 kunnen we op basis hiervan niet stellen dat de komst van de dagopvang hier een invloed op heeft gehad.

Figuur 10 Meldingen van criminaliteit , 2017-2019 (eerste drie kwartalen, per 1.000 inwoners)

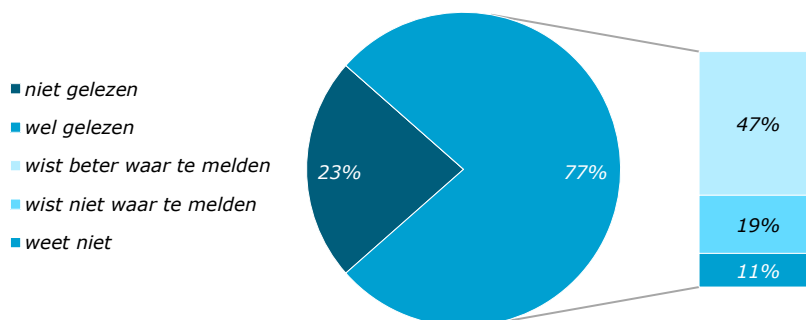
5 Beheermaatregelen

In het vragenblok 'beheermaatregelen' vroegen we aan de respondenten of ze de nieuwsbrief hadden gelezen, of ze wat hebben gemerkt van de genomen beheermaatregelen en of er aanvullende maatregelen moeten worden genomen.

Nieuwsbrief

De gemeente heeft tot op heden drie nieuwsbrieven verspreid in het gebied rondom de dagopvang. Driekwart van de omwonenden geeft aan dat zij minimaal één van de nieuwsbrieven heeft gelezen. En bijna de helft van de mensen die de vragenlijst invulden (47%) wisten daardoor beter waar ze de overlast konden melden. Voor twee op de tien gaat dat niet op.

Figuur 11 Heeft u de Nieuwsbrieven gelezen en wist u beter waar u een melding kon doen?

Effect beheermaatregelen

Tabel 3 toont de vijf beheermaatregelen die sinds de verhuizing van de dagopvang zijn genomen. Dat er cameratoezicht is gekomen, is bijna niemand ontgaan. De extra inzet van handhaving en politie is het minst opgevalen: goed één op de drie omwonenden heeft dat opgemerkt of gezien.

De mensen die een beheermaatregel hadden gezien, konden aangeven wat het effect ervan was op de ervaren overlast. De overlast blijkt dan het meest te zijn afgenomen door het cameratoezicht. Daarna volgen de inzet van de beveiliging van het Leger des Heils en het afsluiten van de overkapping naast het Leger des Heils. Best opmerkelijk: ruim 10% oordeelt dat de overlast toenam door de extra inzet van handhaving en politie.

Groepsgesprek over effecten van beheermaatregelen

Er gebeurt heel veel in onze buurt. Op de ene plek voorzien ze iets dat het beter gaat, zoals met de camera's. De mensen die weten dat ze er hangen gaan ernaast staan... [bewoners]

We kunnen het toch moeilijk volhangen met camera's, dat is toch een kansloze missie, dat wil ik ook helemaal niet in mijn buurt en in zo'n buurt willen we niet wonen. [bewoners]

Door de inzet van beheersmaatregelen, verplaatst de overlast zich ook. En neemt dus volgens sommigen toe. Overlast gebeurt op de plekken waar de camera's niet staan, waar minder wordt gecontroleerd... Het zijn communicerende vaten. [bewoners]

Tabel 3 Beheermaatregel opgemerkt of gezien (%) en effect op ervaren overlast (%)

	opgemerkt/gezien		overlast			
	nee	ja	nam af	bleef gelijk	nam toe	weet niet
cameratoezicht	6	94	40	33	10	17
extra inzet van handhaving	66	34	17	36	12	36
extra inzet van de politie	62	38	22	29	16	33
beveiliging van het Leger des Heils	54	46	47	22	9	23
afsluiten overkapping naast het Leger des Heils	40	60	45	22	9	23

Toelichting: effect op overlast gepercenteerd op aantal respondenten dat de maatregel opmerkte of zag.

Groepsgesprek over handhaven en optreden

Het dealen gebeurt open en bloot. Ze voelen zich blijkbaar zo vrij, dat ze zich geen zorgen maken over de handhaving... Er wordt nadruk gelegd op eerst het goede gesprek, en dat zal op veel plaatsen goed werken. Maar in een buurt met veel recidive en verschillende groepen, dan moet je soms wel direct handelen... Ook de manier waarop gehandeld wordt door agenten op dingen die faliekant mis zijn. Ze lijken soms meer op maatschappelijk werkers dan op handhavers... [bewoners]

Wij hebben als handhaving niet dezelfde bevoegdheid als de politie. Zeker niet op het gebied van opium en dealen. Dan moeten we altijd de politie inschakelen... Bij alcoholgebruik zijn we wel bevoegd, maar dat zijn we niet allemaal doordat ze de opleiding nog niet hebben afgerond. Aan ons uniform kun je dat niet zien. [organisaties]

Je hebt een verschil tussen dealers en – wat wij noemen – knoeiers, die vaak zelf verslaafd zijn. We zien vooral veel knoeiers, die hangen de hele avond op straat. Echte dealers zijn weer snel vertrokken... Bewoners hebben vooral overlast van de knoeiers, maar als je ze controleert tref je hooguit een paar bolletjes aan. Dus je kan er heel weinig mee. [organisaties]

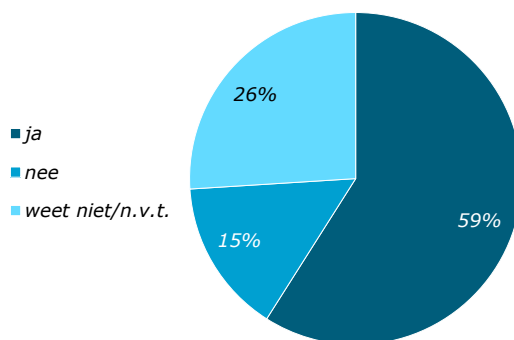
De eerste keer dat de vragenlijst werd verspreid, was de vraag bij figuur 12 als volgt geformuleerd: "Vindt u dat er aanvullende maatregelen worden genomen om overlast tegen te gaan?". Tussen 'maatregelen' en 'worden', was het woord 'moeten' weggefallen, waardoor 82 respondenten de vraag niet goed konden invullen. Dit is hersteld door de digitale vragenlijst direct aan te passen en bij de herinneringsbrief opnieuw een schriftelijke vragenlijst toe te voegen met de juiste formulering. De percentages in figuur 12 zijn gebaseerd op de 119 respondenten die de vraag correct hebben gelezen.

Gewenste aanvullende beheermaatregelen

Zes op de tien omwonenden geven aan het nodig te vinden dat er aanvullende beheermaatregelen worden genomen. En als we kijken naar de mensen die zich wel eens onveilig voelen, vindt zelfs drie kwart van hen dat dit nodig is. Respondenten konden in een open antwoordblok (dus zonder een opsomming van mogelijke antwoorden) aangeven waar zij aan denken bij aanvullenden maatregelen:

- De helft geeft aan behoefte te hebben aan meer toezicht, strengere handhaving en/of camera's. Zo wordt aangegeven dat de overlast zich heeft verplaatst buiten het zicht van de camera's, meer controle in de avonduren en nacht nodig is, ook op speelplekken en in brandgangen en aandacht voor aanliggende straten.
- Een op de vijf geeft aan dat er wat moet gebeuren met het Leger des Heils. Een enkeling beperkt dit tot betere/andere opvang (bijvoorbeeld bewoners van het Leger des Heils mogen alleen begeleid over straat), de rest is voor sluiting en/of verplaatsing van de opvang.
- Ruim één op de tien geeft aan dat het niet zozeer alleen gaat om de dagopvang van het Leger des Heils, maar om de combinatie van voorzieningen: coffeeshop 't Geeltje, twee casino's, Yulius en supermarkt Dirk zijn ook bronnen van overlast.
- Tot slot is er een kleine groep die aangeeft dat het verboden moet worden dat mensen samenscholen bij de supermarkt of alleen nog maar in de tuin van het Leger des Heils naar buiten mogen.

Figuur 12 Vindt u dat er aanvullende maatregelen moeten worden genomen om overlast tegen te gaan?

Groepsgesprek over aanvullende maatregelen

De gemeente moet haar verantwoordelijkheid nemen richting de bewoners van het Leger des Heils. Je zult maar dakloos worden en tussen al die maffetels terechtkomen. Dat is toch niet te doen? De mensen die binnen zitten, zullen zich wel eens onveilig voelen. [bewoners]

De echte preventieve maatregelen zijn nog niet genomen. In de tijd dat wij er wonen, is er gecommuniceerd dat het niet zou toenemen maar afnemen, dat het zou worden uitgesplitst over meerdere wijken, in de hele regio... Ik zou meer preventieve maatregelen willen zien. Meer spreiden, zichtbaar investeren in de buurt. Nu blijven we een beetje het afvalputje. Als je als gemeente hier een prioriteit van maakt en zichtbaar gaat investeren en al die donkere hoekjes mooi maakt. [waarop wordt ingehaakt] En men moet afstappen van het idee "we moeten zitten op een plek waar andere mensen zitten". [bewoners]

Je kunt niet alles voorkomen. Wij zien hierin ook niet de oplossing, maar meer in de Visie opvang en deconcentratie. En dat mensen weer veel sneller zelfstandig of in andere organisaties kunnen gaan wonen. Zodat je snel vanuit crisis naar gewoon wonen door kan gaan... [aangevuld met] Wij hebben als Cliëntenraad een toekomstvisie neergelegd en die gaat nog verder... Wij willen op de langere termijn niet over opvang praten met aan het eind van het traject een woning. We willen... hier heb je de woning. De begeleiding kan dan van daaruit beginnen... Housing first wordt dan mainstream... [organisaties] [waarop een bewoner reageert] Deconcentratie van wat? Het moet tenminste gehalveerd worden, als absoluut minimum. Daarmee zal de overlast een stuk afnemen. [bewoners]

6 Cliënten dagopvang

OCD-enquêteurs namen in de dagopvang op het Kromhout vragenlijsten af bij cliënten. Cliënten kregen vragen over de dagopvang op de Dubbeldamseweg Noord, op het Kromhout, het resultaat van de hulp van het Leger des Heils en het verblijf/gedrag buiten de opvang. In totaal 29 cliënten vulden de vragenlijst in.

Veranderingen in de dagopvang sinds verhuizing

Een 1-op-1 vergelijking tussen de dagopvang op het Kromhout en op de Dubbeldamseweg Noord is lastig. Daarvoor is de huidige situatie in de dagopvang teveel verandert ten opzichte van de oude locatie. Een belangrijk aspect daarin is de sterke groei in het aantal cliënten in de dag- en nachtopvang. Verder, de begeleiding vanuit het Leger des Heils treedt nu aanzienlijk repressiever op, wat weliswaar leidt tot minder overlast, maar tegelijkertijd ook door de cliënten als minder prettig kan worden ervaren. En een heel groot deel van de cliënten maakt zowel gebruik van de dag- als de nachtopvang. Bij het beantwoorden van de vragen die specifiek gingen over de dagopvang, zullen ze niet altijd even goed dit onderscheid hebben kunnen maken.

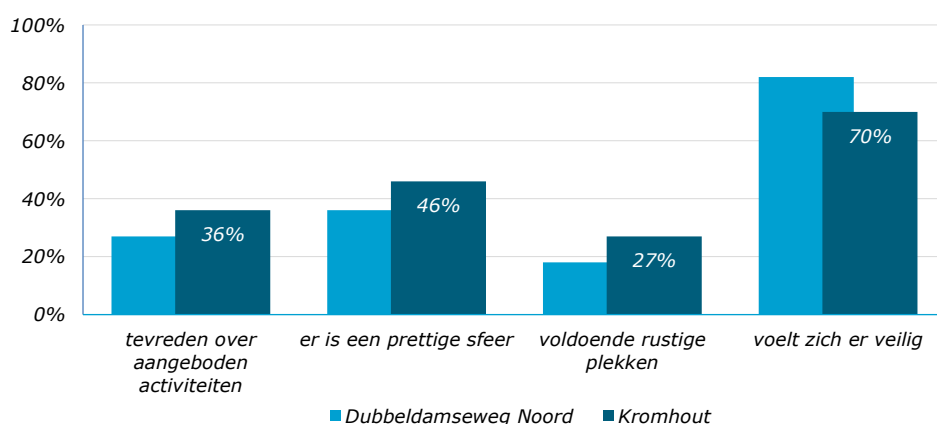
Dubbeldamseweg Noord versus Kromhout

Van de respondenten op het Kromhout waren er elf die ook wel eens naar de dagopvang op de Dubbeldamseweg Noord zijn geweest. Van deze groep wilden we graag weten in hoeverre hun mening over de dagopvang is gewijzigd.

Figuur 13 laat zien hoe de dagopvang nu en toen wordt beoordeeld. Iets meer cliënten zijn nu altijd of meestal tevreden over de aangeboden activiteiten, de prettige sfeer en het aantal rustige plekken. De iets positievere beoordeling van het aantal rustige plekken komt door de toename van één naar vier beschikbare ruimten.

Het aantal mensen dat zich altijd of meestal veilig voelt is iets afgenomen, wat kan samenhangen met de toename van het aantal cliënten. Ook noemen twee cliënten aan het eind van de vragenlijst dat er wordt gedeald en gesnoven, waarbij beide expliciet de slaapzaal noemen.

Figuur 13 Dagopvang Dubbeldamseweg Noord en Kromhout, % dat "altijd" of "meestal" antwoordt

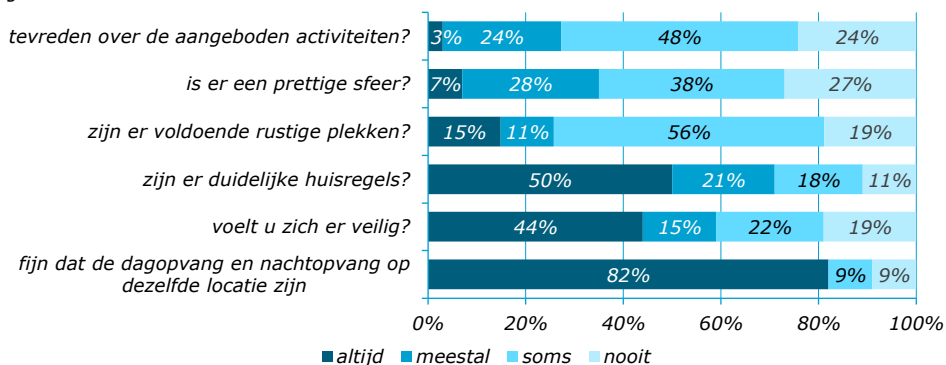
Toelichting: van de bewoners die zowel de oude als de nieuwe dagopvang kennen (n=11)

Alle cliënten Kromhout

De helft van de dagopvang-cliënten die de vragenlijst invulden geven aan altijd naar de dagopvang te gaan. Daarnaast gaat een kwart soms en een kwart meestal.

Figuur 14 toont hun oordeel over de dagopvang op het Kromhout. Acht op de tien cliënten zijn tevreden over de combinatie van dag- en nachtopvang op dezelfde locatie.

Figuur 14 Oordeel over Kromhout

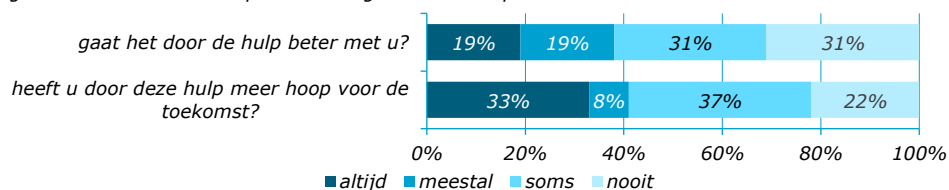
Groepsgesprek over activiteiten in de dagopvang

De mogelijkheden voor ontspanning en recreatie zijn in het nieuwe centrum vele malen groter dan op de Dubbeldamseweg Noord, dus de behoefte om buiten vertier te zoeken is minder. [bewoners]

Resultaat van de hulp vanuit Leger des Heils

Figuur 15 toont het effect van de hulp van het Leger des Heils. Het grootste deel van de cliënten voelt zich ten minste in enige mate geholpen door het Leger des Heils.

Figuur 15 Effect van de hulp van het Leger des Heils op cliënten

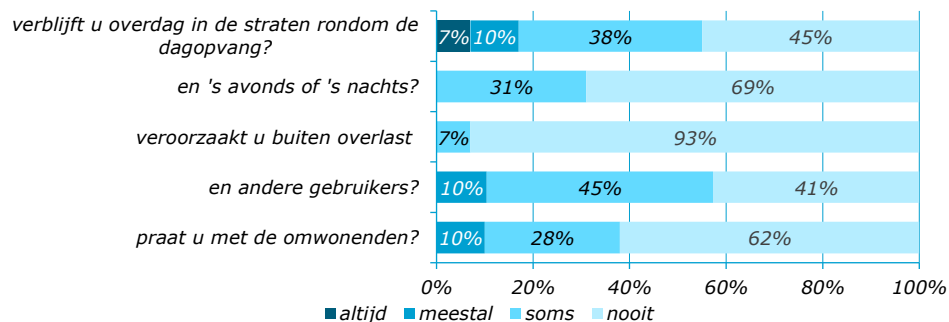

Buiten de dagopvang

Bijna twee op de tien cliënten verblijven overdag in de straten rondom de opvang, de helft doet dat nooit. De groep die aangeeft 's avonds of 's nachts in de straten rondom de opvang te verblijven is nog kleiner. Hooguit één op de drie cliënten van de dagopvang doet dat soms.

Hooguit 7% geeft aan dat ze zelf soms overlast veroorzaken buiten op straat. De helft van de cliënten ziet daarentegen wel dat andere cliënten van de dagopvang soms of meestal overlast veroorzaken. De groep die contact heeft met de omwonenden is in de minderheid: zes op de tien praat nooit met de omwonenden.

Figuur 16 Cliënten dagopvang in de buurt

Het OCD streeft naar hoge kwaliteit van de informatie in deze factsheet. Heeft u nog suggesties of aanvullingen, laat het ons dan weten.

dr. Bart van der Aa
November 2019

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl